

การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก*

BUDDHIST GOVERNANCE INTEGRATION FOR WORK PERFORMANCE EFFICIENCY PROMOTION OF MUNICIPAL PERSONNEL IN PHITSANULOE PROVINCE

พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส

Phrapalad Phipatpong Phattawungso

วัดคูหาสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก

Wat Khuha Sawan, Phitsanuloke Province

Corresponding Author E-mail: Phiphatphong2561@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.962 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 317 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้หลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. สมรรถนะหลักของบุคลากรได้ร้อยละ 74.6 2. หลักผล 4 ได้ร้อยละ 75.3 3.การบูรณาการหลักผล 4 คือธรรมอันเป็นกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1. ปัญญาผล กำลังความรู้ 2. วิริยผล นำสู่การปฏิบัติ 3. อดวิชชผล ซื่อสัตย์สุจริต และ 4. สังคหผล มีจิตอาสา โดยนำเอาหลักการสมรรถนะ

*Received September 2, 2023; Revised September 14, 2023; Accepted September 18, 2023

หลักของบุคลากร มาผสมหลักพละ 4 ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และ ด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้นแล้วส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การบูรณาการ; พุทธธรรมาภิบาล; การปฏิบัติงาน

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the work efficiency 2. To examine factors affecting the work efficiency of municipal personnel in Phitsanulok Province. 3. To present the integration of Buddhist governance to promote the work efficiency of municipal personnel in Phitsanulok Province, conducted by mixed research methods. The quantitative research used a questionnaire with a confidence value of 0.962 to collect data from 317 sample municipal personnel in Phitsanulok Province. Data were analysed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. And multiple regression analysis. The qualitative research collected data by interviewing 18 key informants in-depth. Data were analysed using descriptive content interpretation. Data were also collected from 9 participants in focus group discussions to confirm the knowledge after data synthesis.

The research findings were as follows: 1. The performance efficiency of municipal personnel in Phitsanulok Province was found to be at a high level in all aspects. 2. Factors affecting the performance efficiency of municipal personnel in Phitsanulok province were found: 1. The core competence of personnel was at 74.6 per cent 2. Bala 4 principles were at 75.3 per cent. 3. Application of these four aspects of Bala 4 enables personnel or practitioners to perform their duties efficiently, consisting of 1. Panna-Bala, power of wisdom and knowledge, 2. Viriya-Bala that leads to practice, 3. Anavajja-Bala; the power of honesty; and 4. Sangkaha-Bala. Being with volunteer spirit by applying the core competency principles of personnel with Bala 4 principles, consisting of the quality of work, aspects of work volume, time, and costs Therefore, it resulted in more efficiency in the work performance of personnel.

Keywords: Integration; Buddhist Governance; Operations

บทนำ

เทศบาลถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุดในปัจจุบัน เทศบาลในประเทศไทย ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2476 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 1 ปี ภายใต้อำนาจของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น (นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, 2545) ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ.2476 ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลายในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทยนอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ปี พ.ศ. 2475 ความเป็นจริงแล้วประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้ง ตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่น เพื่อทำการปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตกที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539) เมื่อมององค์รวมในระดับชาติ ภาระหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับรัฐบาล กล่าวคือหน่วยงานในสังกัดมากมายและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาดูแลสุขทุกข์ของประชาชนก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกฝ่ายก็ได้ฝากความหวังไว้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะสามารถ อำนวยความสะดวก แก้ไขปัญหา และดูแลทุกข์สุขของประชาชนได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นจะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรไม่เกิดประสิทธิภาพตามที่องค์กรต้องการ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร (อัครเดช ไม้จันทร์, 2561)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนทั้งสิ้น 103 แห่ง แบ่งการปกครองเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 24 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 76 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก, 2565) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติงานของบุคลากรของเทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระจายอยู่ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 9 อำเภอ สำหรับปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 5 เรื่องหลัก ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กร ปัญหาด้านผู้บริหาร ปัญหาด้านเทคโนโลยีและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน แต่ปัญหาด้านบุคลากร เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานในองค์กร ภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากนโยบายและแผนงานการบริหารท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติและการควบคุมตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติ ปัญหาด้านทรัพยากรบุคคลของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2565) กล่าวโดยเฉพาะปัญหาด้านบุคลากร จะเห็นได้ว่าการบริหารองค์กรนั้น บุคลากรถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญหลัก เพราะในตัวบุคลากรสิ่งที่องค์กรคาดหวังก็คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองพันธกิจขององค์กรและตอบสนองความต้องการของประชาชน (ตุลา มหาสุรานนท์, 2545)

พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรมของไทยทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ แม้แต่การปกครองบ้านเมืองและการบริหารจัดการ ดังนั้น พุทธธรรมมาภิบาล (Buddhist Governance) จึงเป็นการบริหารองค์กรโดยใช้หลักพุทธธรรมหรือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวชี้วัด (พุทธธรรม+อภิบาล) ในงานวิจัยฉบับนี้ใช้หลัก พละ 4 (ธรรมอันเป็นกำลัง, ธรรมอันเป็นพลังในการบริหารหรือการปฏิบัติงาน) โดยประยุกต์เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร หลักพละ 4 (อง.จตุกก. (ไทย) 21/154/215)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “การบูรณาการพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก” เพราะการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก นอกจากจะพัฒนาตามปัจจัยทางการบริหารพื้นฐานขององค์กรแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องนำเอาหลักพุทธธรรมหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นกระบวนการหรือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะหากมีการศึกษาหลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการองค์กร หรือการปฏิบัติงานของบุคลากรก็จะทำให้การบริหารจัดการและการปฏิบัติงานนั้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น รวมทั้งเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี อันเป็นการสร้างแรงผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทางและวัฒนธรรมการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียวศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง (The One Shot Non-Experiment Case Study)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก 1,526 คน กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน การสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) (สงศรี ชมภูวงศ์, 2559)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารหรือกำหนดนโยบาย จำนวน 6 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 3 คนกลุ่มผู้นำชุมชนที่รับบริการ จำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 3 รูปหรือคน รวมเป็นจำนวน 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure in-depth interview) มีการนำเสนอพิจารณาด้านเนื้อหาและโครงสร้าง ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) หาดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ไม่ต่ำกว่า 0.60 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่น ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าคือ 0.962

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 317 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 10 แห่งโดยใช้วิธีการกระจายตามสัดส่วน ได้แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 317 ชุด คิดเป็น 100 %

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยตรง และดำเนินการขอหนังสือขออนุญาต สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการนัดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการจด

บันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียง ในการบันทึกการสนทนา เพื่อนำมาใช้ถอดความสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของบุคลากร, การปฏิบัติงานตามหลักผล 4, ปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2553) และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านคุณภาพของงาน และด้านปริมาณงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือด้านค่าใช้จ่ายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1. สมรรถนะหลักของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า สมรรถนะหลักของบุคลากรสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 74.6 2. หลักผล 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มี 3 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าหลักผล 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 95.3

3. การบูรณาการพุทธธรรมมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การบูรณาการด้วยหลักผล 4 ประการนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1. ปัญญาพละ กำลังความรู้ 2. วิริยพละ นำสู่การปฏิบัติ 3. อนุวัชพละ ซื่อสัตย์สุจริตและ 4. สังคหพละ มีจิตอาสา โดยนำเอาหลักการ สมรรถนะหลักของบุคลากร ทั้ง 5 ด้าน มาผสานหลักธรรมผล 4 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน

ด้านเวลาและ ด้านค่าใช้จ่าย ดังนั้นส่งผลให้เทศบาลมีผลการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจการปฏิบัติงานตามแผนงาน และเป้าหมายที่กำหนดได้มาตรฐาน รวมถึงใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัด พิษณุโลก พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านคุณภาพของงาน (Quality) 2. ด้านปริมาณงาน (Quantity) 3. ด้านเวลา (Time) และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย (Costs) ผลการวิจัยอยู่ในระดับ มากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของงาน และด้าน ปริมาณงาน แสดงให้เห็นว่ามีการวางแผนการทำงาน และมีเป้าหมายที่ชัดเจน บุคลากร ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีความถูกต้องแม่นยำ ได้มาตรฐาน มีระบบการตรวจสอบเพื่อ วัดและประเมินผลงาน มีผลสำเร็จตามเป้าหมาย สามารถนำผลการดำเนินงานไปต่อยอด ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับ และความพึงพอใจของประชาชน นอกจากนี้ยังม ีการทำงานโดยไม่คั่งค้าง เสร็จทันตามเป้าหมายที่กำหนด ภาระงานมีความเหมาะสมกับ บุคลากรและทรัพยากรในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภรณ์ สันติเสวี (2565) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการ กำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารธุรกิจประกันภัย ประกอบด้วย 1. ด้านคุณภาพของงาน งานมี คุณภาพมากยิ่งขึ้น งานมีคุณภาพได้มาตรฐานเดียวกัน ผลงานเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ประชาชน 2. ด้านปริมาณงาน ปริมาณของงานมีจำนวนเพิ่มขึ้น มีผลประกอบการเพิ่มขึ้น การให้บริการมีความรวดเร็วขึ้น 3. ด้านเวลาบุคลากรสามารถจัดการงานได้ทันเวลา สามารถลดกระบวนการของงานให้สั้นลงได้ ประชาชนได้รับบริการรวดเร็วขึ้น 4. ด้าน ค่าใช้จ่าย การใช้จ่ายคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ ใช้ทรัพยากรในองค์กรน้อยลง มีการ ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชฌ์ณพร พิพิชรวิโคติน (2563) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า รูปแบบการบูรณาการหลัก พุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีองค์ประกอบของการเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้านคือ 1. ด้านจัดทำแผนการเพิ่มประสิทธิภาพการ ดำเนินงาน 2. ด้านการให้ความสำคัญต่อการเพิ่มผลิตภาพ 3. ด้านการนำรูปแบบการใช้ บริการร่วมกัน 4. ด้านการสร้างและพัฒนาแนวคิดนวัตกรรม

2. ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง 3. ด้านความเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน 4. ด้านการบริการเป็นเลิศ และ 5. ด้านการทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริการเป็นเลิศ แสดงให้เห็นว่า มีการให้บริการด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ประชาชน ให้บริการด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม ให้บริการที่รวดเร็ว ทันใจ ลดขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และให้บริการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เข้าถึงการบริการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระณิธีวิทย์ คมภิรพล (2559) เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักพุทธธรรม พบว่า สมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลอยู่ในระดับมากทุกด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของมะณู บุญศรีมณีชัย (2559) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย พบว่า 1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 6 ปัจจัย เรียงตามลำดับ ได้แก่ 1. ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 2. ด้านบรรยากาศองค์กร 3. ด้านการทำงานเป็นทีม 4. ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 5. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และ 6. ด้านการรับรู้บทบาท การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกโดยใช้หลักผล 4 คือ 1. ด้านปัญญาผล กำลังความรู้ 2. ด้านวิริยผล นำสู่การปฏิบัติ 3. ด้านอนวัชชผล ชื่อสัตย์สุจริต และ 4. ด้านสังคหผล มีจิตอาสา ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสังคหผล มีจิตอาสา แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้อื่น มีจิตอาสา สงเคราะห์ผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน จนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งจะเป็นกำลังขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏไชยพันธ์ (2560) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ผลพบว่า หลักผล 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานจะส่งผลและก่อให้เกิดหลักการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ คือ ในการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะมีหลักการกฎเกณฑ์ในการทำงาน รู้ถึงสถานภาพความรู้ ความถนัด ความสามารถ ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น ตลอดจนในการสั่งการหรือมอบหมายงานหรือการบริหารงานต่าง ๆ จะมีความเหมาะสมและสมกับงานนั้น ๆ ตลอดจนมีความคุ้มค่า พอประมาณ และสอดคล้องกับการของประชาชนเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ด้วยหลักพละ 4 พบว่า คุณธรรมที่เชื่อว่าธรรมอันเป็นกำลังทั้ง 4 ประการนี้เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรมีความมุ่งมั่นตั้งใจการปฏิบัติงานตามแผนงาน และเป้าหมายที่กำหนดได้มาตรฐาน รวมถึงใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของภวัต นิตยโชติ (2560) เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ 4 ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า การประยุกต์ใช้หลัก พละ 4 ในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า การอบรมให้บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีปัญญา ในการคิดที่อาศัยวิธีการที่สอดคล้องกับงานทำให้ได้คำตอบถูกต้องตรงกับความเป็นจริง มีความคิดที่สร้างสรรค์ รู้ถึงจุดดี จุดด้อยของตนเอง รู้นิสัยของผู้อื่น มีความมุ่งมั่น มีจิตใจที่เข้มแข็งสู้ปัญหา เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามที่จะคิดค้น แยกแยะแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ มีความกล้าในการทำงานที่ยากและท้าทาย ประพฤติตนตามหลักเบญจศีล ละเว้นอบายมุข เป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันผู้อื่น วางตนสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลงให้คำแนะนำสั่งสอนผู้อื่นอยู่เสมอ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย สามารถอธิบายความสัมพันธ์การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

เทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ (1 หลักการ + 1 หลักธรรม) = นำสู่เป้าหมาย ดังต่อไปนี้

หลักการ คือ หลักสมรรถนะของบุคลากร มี 5 ด้าน คือ 1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. การยึดมั่นในความถูกต้อง 3. ความเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน 4. การบริการเป็นเลิศ 5. การทำงานเป็นทีม

หลักธรรม คือหลักพระ 4 มีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรซึ่งเป็นหลักธรรมาภิบาลในการเชื่อมประสานนำไปสู่เป้าหมาย ประกอบด้วย ปัญญาพล (กำลังความรู้) วิริยะพล (นำสู่ปฏิบัติ) อดิเรกพล (ข้อสัตย์สุจริต) สังคหพล (มีจิตอาสา)

นำสู่เป้าหมาย การนำองค์กรไปสู่เป้าหมายในการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลกมีเป้าหมายสำคัญ คือ 1. คุณภาพงาน (Quality) 2. ปริมาณงาน (Quantity) 3. เวลา (Time) และ 4. ค่าใช้จ่าย (Costs) ดังนี้

1. ปัญญาพล + มุ่งผลสัมฤทธิ์ = “ทำงานด้วยปัญญา นำพาคุณภาพ” คือการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในงาน มีการส่งเสริมการฝึกอบรม เพิ่มศักยภาพ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมในพื้นที่ และบูรณาการความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพของงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วิริยะพล + เข้าใจระบบองค์กรระบบงาน = “พากเพียรสร้างมาตรฐาน วางงานเหมาะสม” คือ บุคลากรมีความขยันหมั่นเพียร มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายมีปริมาณงานที่เหมาะสม เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด

3. อดิเรกพล + ยึดมั่นในความถูกต้อง = “ยึดมั่นโปร่งใส ใช้งบคุ้มค่า” คือประพฤติตนดีมีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่ามุ่งประโยชน์เพื่อส่วนรวม สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในท้องถิ่น

4. สังคหพล+บริการเป็นเลิศ การทำงานเป็นทีม = “จัดสรรเวลาสู่บริการเลิศล้ำ ความเป็นทีม” คือ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้อื่น มีจิตอาสา เอาใจใส่ประชาชน ให้บริการด้วยความเสมอภาคมีการประสานงานร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ รับฟังความคิดเห็น มีเป้าหมายเดียวกัน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งจะเป็นกำลังขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรในองค์กรในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในงาน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายในการบริหารปริมาณภาระงานให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ทั้งงบประมาณ และอัตรากำลัง โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมาเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรโดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บุคลากรควรมีการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และมีการลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานซึ่งจะกำหนดตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้งานสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บุคลากรควรบริหารจัดการเวลา เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ทันเวลา

3. บุคลากรควรใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์สภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความหลากหลาย

2. ควรศึกษาการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพิ่มเติมในด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับ หน่วยงานในองค์กรที่ต้องการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2553). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตุลา มหาสุทธานนท์. (2545). *หลักการจัดการ หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ: ธนธการพิมพ์.
- ณัด ไชยพันธ์. (2560). *การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการส่งเสริมประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บิซิเนสอาร์แอนด์ตี.
- นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ. (2545). *การเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (รายงานวิจัยร่วมกันระหว่างไทย-ญี่ปุ่น). กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- พระณธีรวิทย์ คมกิตฺติปญฺโญ. (2559). *การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรเทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักพุทธธรรม* (ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรภรณ์ สันติเสวี. (2565). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย* (ดุขฎิณิพนธ์ปริญญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทธนัญพร พิพิธวรโกคิน. (2563). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี* (ดุขฎิณิพนธ์ปริญญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภวต นิติโยชิต. (2560). *การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ 4 ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา* (ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มะณู บุญศรีมณีชัย. (2559). *รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขไทย. วารสารบทความสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7, 23(3), 12-22.*
- สงศรี ชมภูวงษ์. (2559). *สถิติสำหรับการวิจัย*. นครศรีธรรมราช: สำนักส่งเสริมวิชาการวิทยาลัยครุ นครศรีธรรมราช.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2565). *โครงการศึกษาวิเคราะห์และประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจงานวาง/ปรับปรุงผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน*. สืบค้น 12 มกราคม 2565, จาก <http://www.eservices.dpt.go.th>.

- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก. (2565). *โครงสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้น 13 มกราคม 2565, จาก https://www.pitloklocal.org/link_opt.php.
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 5(1), 95-122.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.